

УДК 616.891-071-056.4

С.М. Русіна,

Н.С. Карвацька,

Р.І. Рудницький,

Н.В. Гринько,

Р.А. Нікоряк

Вищий державний навчальний заклад
України "Буковинський державний
медичний університет", м. Чернівці

ОЦІНКА ФАКТОРІВ РИЗИКУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОПАТИЧНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ СЕРЕД ПРЕДСТАВНИКІВ СУБКУЛЬТУРНИХ ТЕЧІЙ

Ключові слова: молодь, бодимодифікація, деградація.

Резюме. Стіна нерозуміння "молодь-суспільство", доступність різноманітної, не завжди адекватної інформації, сліпе наслідування сучасній поведінковій моді (бодимодифікацій) з метою прояву своєї неординарної індивідуальності на сьогоднішній день стає загрозливою проблемою, оскільки її поширеність призведе до тотального виродження і деградації суспільства в цілому.

Вступ

Психічне здоров'я нації є одним із суттєвих критеріїв соціальної і психологічної стабільності як окремого індивіда, так і суспільства в цілому [2, 4, 7]. Тому вивчення і раннє виявлення розладів формування особистості є актуальним, оскільки стіна нерозуміння "молодь - суспільство", доступність різноманітної, не завжди адекватної інформації, сліпе наслідування сучасній поведінковій моді (бодимодифікацій), бажання проявити свою неповторну індивідуальність у спотвореній формі на сьогоднішній день стає загрозливою проблемою [1, 8, 5]. Дане явище не може залишатися поза увагою психіатрії з тієї простої причини, що зростання поширення субкультурних течій, зрештою, призведе до тотального виродження і деградації суспільства в цілому [6, 3, 9].

Мета дослідження

Дослідити фактори ризику та особливості формування психопатичних рис особистості серед представників субкультурних течій.

Матеріал і методи

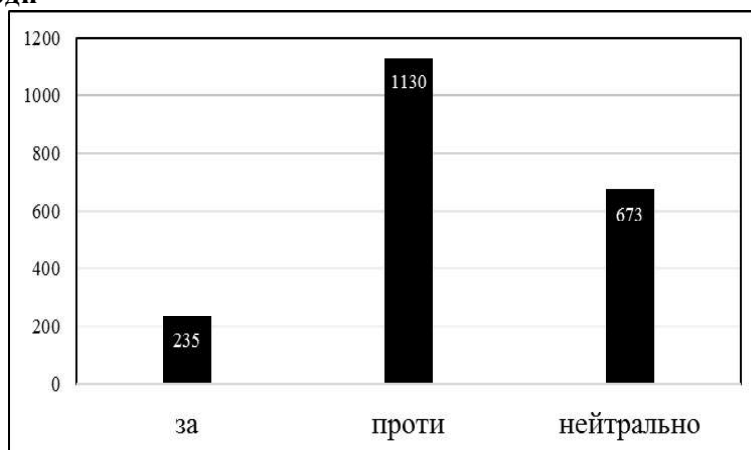

Рис. Моніторинг соціальної мережі

© С.М. Русіна, Н.С. Карвацька, Р.І. Рудницький, Н.В. Гринько, Р.А. Нікоряк, 2017

Застосовуючи експериментально-психологічний метод, встановлено, що контрольна група за даними опитувальника Шмішека дала гармонійний тип особистості. Під терміном акцентуація характеру брали крайній варіант його норми, при якому окремі риси характеру надмірно підсилені, внаслідок чого виявляється надмірна вибіркова вразливість по відношенню до окремого роду психогенних впливів, при хорошій і навіть надмірній стійкості до інших. Внаслідок урбаністичних віянь значна частина сучасного суспільства живе в полоні неправильних законів, положень, тверджень, уявлень, думок тощо, що, в свою чергу, впливає на формування проблемної особистості, прикладом якої і є представники різноманітних субкультурних формувань.

У дослідженнях брали до уваги як акцентуації характеру, так і психопатії. Виявити істинну поширеність психопатії неможливо через те, що переважна більшість компенсованих психопатичних особистостей не потрапляє в поле зору психіатра. Відома статистика психопатичних особистостей серед хворих, які знаходяться на лікуванні у психіатричних клініках та стоять на диспансерному обліку, а саме: серед чоловічої статі - це 5 %, а серед жіночої - 2,5 % - 3 %.

У дослідженні виявлені такі типи психопатій (на базі слабого типу вищої нервової діяльності):

1) істеричний розлад особистості (істерична психопатія) виявлена у 15 % досліджуваних. Характерною особливістю їх була емоційна лабільність, театральність, егоцентризм. Стрижнем таких особистостей є постійне бажання за будь якої ціни звертати на себе увагу оточуючих, бути в центрі уваги задля того, щоб про них говорили, ними захоплювалися;

2) шизоїдний розлад особистості (парабулічна шизоїдна психопатія) спостерігалася у 17 % досліджуваних. Шизоїди - люди крайніх почуттів, замкнуті, часто живуть своїми незвичайними інтересами та уподобаннями, вкрай химерними.

На базі сильного типу вищої нервової діяльності виявлені такі психопатичні особистості:

1) параноїдний розлад особистості (паранояльна психопатія) виявили у 15 % обстежених. Для них характерна підозрілість, недовіра до оточуючих, дратівливість;

2) емоційно - нестійкий розлад особистості (емоційно - лабільна психопатія, експлозивна, збудлива, епілептоїдна психопатія) серед досліджуваних виявлений у 13% осіб. Експлозивні психопати не терплять заперечень, провокаційних питань, вони не рахуються з соціальними нормами поведінки, брутальні у взаємодії з іншими, жорсткі у своїх висловлюваннях;

3) гіпертимно - циркулярний тип (циклоїдна психопатія) виявлений в найменшій кількості осіб і склав 7 %. Дана форма проявлялася у досліджуваних хорошим настроєм та високим життєвим тонусом, з легковажним ставленням до правил, законів, моральних та соціальних установок. Вони схильні до алкоголізації та делінквентності. Багато з обстежених не мають планів на майбутнє, не планують сім'ї, проявляють ознаки інфантилізму, прагнуть постійно розважатися та відпочивати;

4) перверзні психопатії встановлені в найбільшій кількості - у 33 % осіб. Для них характерні сексуальні збочення, у тому числі зі садизмом, мазохізмом, гомосексуалізмом та ін. У даних осіб спотворений самозахисний інстинкт, який проявляється в актах самопошкодження, що спрямоване на спотворення свого тіла (бодифілія). Обстежені особи у 56% випадків підтримували тілесний мазохізм, ідеалізуючи і сакралізуючи його.

Серед 25 осіб контрольної групи та 25 осіб групи представників субкультури проведено клінічне інтерв'ю і запропоновано дати відповідь на питання з різних галузей суспільних і міжособистісних взаємин шляхом вибору одного з варіантів серед перелічених: "Підтримую", "Не підтримую", "Ставлюся нейтрально". Лише 4 особи (16 %) підтримують релігію, 4 % осіб ставляться до релігії нейтрально, порівняно з контрольною групою, у якій даний показник сягає 23 особи, що становить 92 % ($p < 0,05$). Це доводить атеїстичні погляди досліджуваних.

Демократичне суспільне оточення дозволяє використовувати такі методи привертання уваги, як пірсинг, татуювання, нестандартні пластичні операції та інше. Химерний вигляд цих індивідів - це особливий спосіб виділитися з потоку людей. Широка доступність інтернет-ресурсів і відсутність закону, що забороняє такі бодимодифікації, відкриває весь спектр засобів звертання уваги до себе.

Позитивне ставлення до сексменшин виявлено у 52 % (13) обстежених осіб. Це можна пояснити слабкістю особистості і схильністю її до трансгендерності. Тому транссексуалізм спостерігається частіше саме в представників радикальних субкультур. Переважна більшість членів контрольної групи (84 % осіб) ставиться негативно до наявності сексуальних меншин, що підтримується більшістю українців ($p < 0,05$). Лише 4 % обстежених осіб у кожній групі допускають існування такого явища.

У відношенні до смертної кари досліджувана група в 15 випадках підтримала дане явище, що

становить 60 %, тоді як у контрольній групі даний показник сягнув 12 осіб (48 %). Це доводить категоричність рішень і безумовність суб'єктивної правоти психопатичної особистості, визначає рівень жорстокості і є проблемою для суспільної свідомості, оскільки смертна кара - це явище неприпустиме у цивілізованому моральному суспільстві.

Садизм - це насильство, у будь-яких його формах і проявах. У дослідженні відношення до насилля ми виявили, що 4 (16 %) осіб основної групи підтримали садизм, 4 % ставиться до нього терпимо. Водночас у контрольній групі виявлена лише 1 (4 %) особа ($p < 0,05$), яка підтримує конфліктність, можливість образи, допускає садистські нахили у сексуальних сценаріях, які свідомо намагається гальмувати.

Інстинкт задоволення - це найсильніший інстинкт, який керує емоційно-вольовою сферою. Виявлена перевага позитивного ставлення до мазохізму в обстеженій групі - 10 осіб (40 %), порівняно з контрольною - 2 особи (8 %) у співвідношенні 5:1.

У контрольній групі лише 13 осіб (52 %) часто вживають алкоголь із метою релаксації та комунікації, а 36 % - вживають епізодично. Усі 100 % досліджуваних основної групи вживають алкогольні напої. Серед представників контрольної групи з метою покращення настрою епізодично використовують наркотичні речовини 2 особи (8 %), а 92 % осіб ніколи в своєму житті не приймали наркотики. У досліджуваній групі 8 осіб (32 %) використовують сильні наркотичні речовини з метою підсилення нових відчуттів.

У контрольній групі 92% осіб "вважають" себе адекватними людьми, що дотримуються соціальних норм і стандартів, а 8 % осіб, проявивши самокритичність, відповіли "не вважаю". Досліджувана основна група у 100 % випадків відповіла позитивно на дане питання, нехтуючи соціальними нормами та стандартами, продемонструвавши відсутність критичного ставлення до своїх дій, вчинків, поведінки.

Висновки

Результати досліджень показали, що у 33 % обстежених осіб виявлена перверзна форма психопатії, у 15 % осіб - істерична, у 17 % осіб - шизоїдна, у 15 % осіб - параноїдна, у 13 % осіб - емоційно - нестійка, у 7 % осіб - гіпертимно - циркулярна форми психопатії. Таким чином, представники субкультурних течій є психопатичними особистостями, які сформувалися на основі певних акцентуацій характеру. З точки зору суспільно прийнятих норм і правил поведінки такі особи є

небезпечними як для себе (спотворюючи своє тіло), так і для свого оточення (залучаючи нових членів).

Перспективи подальших досліджень

У майбутньому планується провести вивчення чинників, які впливають на процес формування психопатичних особистостей серед молоді.

Література. 1. Артемцева Н.Г. Познание и личность: типологический подход / Н.Г. Артемцева, И.И. Ильясов, А.В. Миронычева. - М.: Книга и бизнес, 2004. - 234 с. 2. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. - Санкт-Петербург: Речь, 2009. - 256 с. 3. Популярная психология типов / Под ред. Н.Л. Нагибиной. - Ч.1. - М., 2009. - 317 с. 4. Практикум по психиатрии: Учеб. пособ. / Под ред. проф. М.В. Коркиной., 5-е изд., испр. - М.: РУДН, 2009. - 306 с. 5. Влияние акцентуаций характера на поведение подростков / С.М. Русина, Н.С. Карвацкая, В.И. Курик [та ін.] // Клініч. та експерим. патол. - 2016. - Т. XV, № 2 (56). - Ч. 1. - С. 138 - 140. 6. Собчик Л.Н. Психология индивидуальности. Теория и практика психодиагностики. / Л.Н. Собчик. - СПб., 2005. - 345 с. 7. John O.P. / Paradigm shift to the integrative Big Five trait taxonomy. - New York, NY: Guilford Press, 2008. - P. 114 - 158. 8. Lenzenweger Mark F. Epidemiology of Personality Disorders. / Mark F. Lenzenweger // Psychiatric Clinics of North America. - 2008. - № 31 (3): - P. 39 - 40. 9. Widiger T. / Personality Disorders and the Five-Factor Model of Personality / T. Widiger Third Edition. - 2012. - № 5. - P. 25 - 27.

ОЦЕНКА ФАКТОРОВ РИСКА И ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПСИХОПАТИЧЕСКИХ ЛИЧНОСТЕЙ СРЕДИ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СУБКУЛЬТУРНЫХ ТЕЧЕНИЙ

С.Н. Русина, Н.С. Карвацкая, Р.И. Рудницкий, Н.В. Гринько, Р.А. Никоряк

Резюме. Стена непонимания "молодежь-общество", доступность разнообразной, не всегда адекватной информации, слепое подражание современной поведенческой моде (бодимодификаций) с целью проявления своей неординарной индивидуальности сегодня стало угрожающей проблемой, поскольку ее распространение приведет к тотальному вырождению и деградации общества в целом.

Ключевые слова: молодежь, бодимодификация, деградация.

ASSESSMENT OF RISK FACTORS AND FEATURES OF FORMATION OF PSYCHOPATHIC PERSONALITIES AMONG MEMBERS OF SUBCULTURAL CURRENTS

S.M. Rusina, N.S. Karvatska, R.I. Rudnitsky, N.V. Grinko, R.A. Nikoriak

Abstract. The wall of misunderstanding "youth-society", the availability of a variable not always adequate information, blind following the modern behavioral fashion bodymodification to demonstrate the extraordinary personality, has become a threatening problem, as its prevalence will lead to a total degeneration and degradation of a society as a whole.

Keywords: youth, bodymodification, degradation.

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi

Clin. and experim. pathol. - 2017. - Vol.16, №1 (59). - P.132-134.

Надійшла до редакції 13.02.2017

Рецензент – проф. А.С. Борисюк

© С.М. Русина, Н.С. Карвацкая, Р.И. Рудницкий, Н.В. Гринько, Р.А. Никоряк, 2017